TSRI TALK

นวัตกรรมการจัดสรรงบประมาณการวิจัยของระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อการขับเคลื่อนประเทศในยุค New Normal

“ท่านทั้งหลายเป็นขุนพลแก้วของแผ่นดิน ขุนพลแก้วในสมัยหนึ่งเป็นเรื่องการศึก สมัยหนึ่งเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ ในยุคนี้ทุกอย่างอยู่ที่ความรู้ อยู่ที่วิจัย และนวัตกรรม ฉะนั้นทั้งหลายคือขุนพลแก้วในยุคปัจจุบัน”

- ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ -

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

“สมัยปี 2561 – 2562 เราเริ่มก่อตั้งกองทุนนี้ด้วย หลายวัตถุประสงค์ รวมถึงเป้าหมายการจัดสรรงบประมาณ ที่พวกเราได้ชี้ทิศทางร่วมกัน ซึ่งเราได้เดินทางมาถึงจุดนี้กันแล้ว”

- รองศาสตราจารย์ นพ.สรนิต ศิลธรรม -

ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

“เรามีเป้าหมายเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ เพื่อสร้างองค์ความรู้ พัฒนานโยบายสาธารณะ และสนับสนุนการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรม ไปใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม ให้เกิดการพัฒนา ประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน”

- รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี โพชนุกูล -

รักษาการแทนผู้อำนวยการ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

“ปัจจุบันตอนนี้เราต้องพลิกวิกฤตเป็นโอกาส
โอกาสของเราเป็นเรื่องของการผนึกกำลัง
ต้องปฏิรูประบบให้มีลักษณะที่เป็นเอกภาพ
ถ้าประเทศต้องการผลผลิตอะไร เราต้องสร้างผลผลิตนั้น
และต้องทำให้เห็นผลให้ได้”

- ศาสตราจารย์ นพ.สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ -

ประธานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

“ทีมวิจัยที่จะมาเสนอโครงการ ท่านต้องกำหนด
พื้นที่เป้าหมายให้ชัดเจน ชาวบ้านที่เกี่ยวข้องมีจำนวนกี่คน
นักวิจัยควรลงพื้นที่ก่อน เพื่อสำรวจปัญหา และค้นหาว่างานวิจัย
จะสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างไร”

- ศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน -

รองประธานกรรมาธิการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม

“เรามีการใช้ข้อมูลอย่างมาก ในการบริหารจัดการ
สถานการณ์โควิด- 19 ที่เกิดขึ้น ซึ่งความลึกของ
ข้อมูลนำไปสู่การตัดสินใจของประชาชนได้จริง ภาคการวิจัย
และนวัตกรรมในเกือบทุกมิติจึงมีบทบาทอย่างยิ่งในสถานการณ์นี้”

- ศาสตราจารย์ นพ. สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล -

เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ทำหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

“การวิจัยและนวัตกรรมจะเป็นจุดคานงัดที่สำคัญมาก
ในการแก้ไขวิกฤตครั้งนี้ เราไม่ได้เอาโจทย์
ของใครคนใดหนึ่งเป็นตัวตั้ง แต่เป็นโจทย์ของประเทศใน
หลายภาคส่วน”

- ศาสตราจารย์ ดร.สมปอง คล้ายหนองสรวง -

ผู้อำนวยการกลุ่มภารกิจบริหารระบบงบประมาณ
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สกสว.

ภาพรวมของการจัดเสวนา

นวัตกรรมการจัดสรรงบประมาณการวิจัยของระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อการขับเคลื่อนประเทศในยุค New Normal

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) จัดสัมมนาออนไลน์ในหัวข้อ “นวัตกรรมการจัดสรรงบประมาณการวิจัยของระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อการขับเคลื่อนประเทศในยุค New Normal” เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 27 สิงหาคม 2563 ตั้งแต่เวลา 08.30-13.00 น. ณ โรงแรมแบงค็อก แมริออท มาร์คีส์ ควีนส์พาร์ค เพื่อประชาสัมพันธ์นวัตกรรมใหม่ในการจัดสรรงบประมาณการวิจัย เพื่อให้งานวิจัยในไทยได้รับการสนับสนุนอย่างถูกต้อง เหมาะสม โปร่งใส สร้างประโยชน์ให้ประเทศชาติโดยเฉพาะเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนประเทศและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในยุค New Normal ได้

สัมมนาครั้งนี้จัดขึ้นโดยกลุ่มภารกิจบริหารระบบงบประมาณวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อตอบรับกระแสโลกที่เผชิญวิกฤตด้านต่าง ๆ หลังไวรัสโควิด-19 ระบาด สกสว. เล็งเห็นความสำคัญของงานวิจัยที่ช่วยเพิ่มขอบเขต ขยายแนวความคิดต่าง ๆ ของมนุษย์เพื่อรับมือและปรับตัวกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไป ทั้งยังช่วยเพิ่มขีดศักยภาพการแข่งขันของประเทศ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จึงคิดค้นนวัตกรรมเพื่อจัดสรรงบประมาณวิจัยให้ส่งผลประโยชน์ต่อประเทศชาติได้คุ้มค่าที่สุด

รศ.ดร. ปัทมาวดี โพชนุกูล รักษาการผู้อำนวยการสกสว. กล่าวถึงพันธกิจของสกสว. ในการจัดทำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และกรอบงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) เพื่อจัดสรรทุนด้านววน. ไปยังหน่วยบริหารจัดการทุน (PMU) และจัดสรรตรงให้กับหน่วยงานในระบบววน. นอกจากนี้สกสว. ยังมีกองทุนส่งเสริมววน. ซึ่งมีคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กสว.) กำกับดูแลเพื่อให้การลงทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาความสามารถในการแข่งขันและคุณภาพชีวิตของประชาชน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแก้ปัญหาวิกฤตของประเทศ การจัดสัมมนาออนไลน์ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อสารและนำเสนอข้อมูลต่อเครือข่ายในระบบววน. และสาธารณชนให้ทราบถึงกระบวนการ ทิศทาง และการสนับสนุนงบประมาณด้านววน. ในปีงบประมาณ 2563-2564 เพื่อใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาประเทศในยามวิกฤต เพื่อให้ประชาชน ได้เห็นบทบาทสำคัญด้านววน. ที่ตอบโจทย์และแก้ปัญหาประเทศได้จริง

รองศาสตราจารย์ นพ. สรนิต ศิลธรรม ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ขึ้นกล่าวต้อนรับแขกผู้มีเกียรติ ตลอดจนผู้เข้าร่วมงานทั้งในห้องเสวนาและที่รับชมผ่านช่องทางออนไลน์ ท่านได้กล่าวแสดงความยินดีกับ **ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. เอนก เหล่าธรรมทัศน์** ในการเริ่มปฏิบัติหน้าที่ฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอว. และยังกล่าวถึงความสำคัญของการจัดงานในวันนี้ ที่ผู้เข้าร่วมจะได้รับฟังทิศทางการจัดสรรงบประมาณร่วมกันจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน

8 ทิศทาง

ทางการขับเคลื่อนกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

โดย ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ในการนี้ สกสว. ได้รับเกียรติจาก **ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. เอนก เหล่าธรรมทัศน์** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอว. กล่าวเปิดงานและเสนอข้อหารือ 8 ข้อแก่สกสว. และกระทรวงอว.

1

สกสว. ควรวางแผนยุทธศาสตร์ชักชวนให้หน่วยงานอื่นๆ เข้ามาร่วมลงทุนในงานวิจัยที่ได้รับจัดสรรทุนจากสกสว.ด้วย เพื่อให้เกิดงานวิจัยที่ก่อผลดีกับประเทศชาติ มีประสิทธิภาพ มีประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนได้มากที่สุด สกสว. อาจทำเป็นคู่มือชี้แจงการทำงานที่ผ่านมาและแนวทางการทำวิจัยและสร้างสรรค์นวัตกรรมในอนาคต เพื่อให้เห็นทิศทางของงานวิจัยที่สกสว. จะสนับสนุน นักวิจัยจะได้เห็นแนวทางนำงานวิจัยและนวัตกรรมของตนเองมาประกอบเข้ากับทิศทางหลักของประเทศ และยังช่วยให้องค์กรอื่นๆ ที่มีแนวคิดร่วมกันเข้ามาผลักดันประเทศด้วยกันได้

2

งานวิจัยที่ทำมาแล้วและเป็นเรื่องมูลฐาน กระทั่งเรื่องปานกลางที่ใช้เวลา 2-5 ปี ซึ่งอาจขยายไปเป็นเรื่องระยะยาว ให้ทำต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อต่อให้ยอดไปได้ ให้ประเทศไทยมีเทคโนโลยีชั้นสูงยิ่งขึ้น สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0

3

เรื่องเฉพาะหน้าที่วงน. ต้องทุ่มเทมี 2 เรื่อง ได้แก่

1. งานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่ช่วยผลิตนวัตกรรมที่สอดรับกับความสามารถของหน่วยงานทางการแพทย์ การสาธารณสุข หรือกรมควบคุมโรค เพื่อให้ประเทศมีความพร้อมรับมือโรคโควิด-19 มากขึ้น เช่น ยา วัคซีน การผลิตชุด PPE หรือห้องความดันลบ ในต้นทุนที่ถูกลง อว. ควรสนับสนุนผลิตภัณฑ์ของคนไทย ตั้งแต่ในระดับชุมชน เปลี่ยนวิธีคิดจากการนำเข้าของดีในต่างประเทศ เป็นพยายามผลิตของดีในประเทศตัวเอง ซึ่งระยะยาวจะทำให้ประเทศพึ่งพาตนเอง มองวิกฤตให้เป็นโอกาสการพัฒนา สร้างผลงานอันเป็นรูปธรรมจากงานวิจัย ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ สนใจร่วมสนับสนุน รวมถึงสร้างชื่อให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่ปลอดภัยมีระบบสาธารณสุขที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของโลก สร้างความเชื่อมั่นให้นักเดินทางนักลงทุน แรงงานมีฝีมือจากต่างชาติที่จะเข้ามาในประเทศ

2. งานวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้าง พัฒนา ปลูกฝังเยาวชนคนรุ่นใหม่ ให้รอบรู้ทั้งโลกออนไลน์และโลกแห่งความจริง ทำให้สนใจอนาคตและรู้คุณค่าของอดีต ให้เป็นทั้งนักวิจัยที่ซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมประเพณี

4

อว. ควรจัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่งเพื่อ รวบรวมสังเคราะห์วิจัยที่ทำมาแล้ว จัดทำเป็นรายงานหรือคู่มือ ให้สอดคล้องกับนโยบายขับเคลื่อนไทยไปด้วยกัน ซึ่งเป็นนโยบายที่เน้นการพัฒนาระดับจังหวัด กสว. ต้องออกแบบการบริหารจัดการให้ทุกจังหวัดมีคู่มือวิจัย และให้ความช่วยเหลือชุมชนผ่านทางวิจัยโดยสถาบันการอุดมศึกษาในจังหวัดนั้น ๆ

5

ววน. ควรทุ่มเทงบประมาณกับการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อขับเคลื่อนความเป็นเลิศทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ เช่น งานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์เพื่อขยายขอบเขตการรับรู้พรมแดนทางประวัติศาสตร์ ผลักดันการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ช่วยให้เข้าใจเศรษฐกิจฐานชุมชน (local economy) เพื่อพัฒนาบุคลากรที่เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ในแต่ละจังหวัด และควรจัดทำวิจัยและพัฒนาช่างศิลปะหรือสถาปนิกท้องถิ่น ที่นำเสนอศิลปะของท้องถิ่นตัวเองซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะแตกต่างจากงานศิลปะจากส่วนกลาง เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาในท้องถิ่น หรือภูมิภาคนั้น ๆ

6

จัดทำวิจัยเชิงนโยบายที่คำนึงนวัตกรรมนโยบายสาธารณะ (public policy innovation) เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship) ให้กับรัฐ หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ออก สร้างความเชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับธุรกิจทุกระดับ ทำให้นวัตกรรมต่าง ๆ ที่ผลิตมีผลต่ออุตสาหกรรมของประเทศ

7

สอวช.และสกว. จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับวิจัยด้านศิลปะวิทยาการของประเทศหรือปรับปรุงที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น

8

คนที่อายุ 60 ปีขึ้นไปกำลังจะกลายเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ จึงเป็นกลุ่มคนที่ควรจะให้ความสนใจและทุ่มเทงานวิจัยเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่คนกลุ่มนี้ หรือนำภูมิปัญญาและประสบการณ์ของคนกลุ่มนี้มารวบรวมสังเคราะห์ใช้ รวมถึงสร้างโอกาสให้คนกลุ่มนี้เข้าถึงเทคโนโลยีได้มากขึ้น

“TSRI Talk : นวัตกรรมการบริหารจัดการและการจัดสรรงบประมาณเพื่อแก้ไขวิกฤตของประเทศด้วยระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.)”

ภาพรวมในการใช้ระบบววน.ขับเคลื่อนประเทศให้ผ่านวิกฤต และการส่งต่อประโยชน์จากการวิจัยที่มีคุณภาพไปยังภาคประชาชน ภาคครัวเรือนได้

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ. สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ ประธานคณะกรรมการส่งเสริมววน. กล่าวถึง ภาวะวิกฤตในระบบวิจัยและการแก้ปัญหาวิกฤตระบบวิจัย ได้แก่. วิกฤตศรัทธา คนภายนอกมองไม่เห็นคุณค่าของงานวิจัย นักวิจัยใช้เวลาหลายปีเพื่อสื่อคุณค่าของงาน วิกฤตแรงสนับสนุน งบประมาณแต่ละปีไม่สามารถทำได้ตามเป้า

แนวทางแก้ปัญหาวิกฤตในระบบวิจัยหลังจากนี้

1.พลิกวิกฤตเป็นโอกาสได้โดยการผนึกกำลังทั้งระบบอุดมศึกษาและวิทยาศาสตร์เพื่อปฏิรูประบบให้เป็นเอกภาพ ต้องสื่อสารให้เห็นว่าประเทศต้องลงทุนกับการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ได้ความรู้ และงานวิจัยเหล่านั้นต้องเห็นผล ทำงานด้วยกัน ร่วมมือกันทำ วิจัยจากสิ่งที่เราอยากเห็น และวิจัยจากข้อมูลเดิมที่เคยมี

2.จัดกลุ่มนโยบายและงบประมาณให้สอดคล้อง ให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยจัดให้มีงบกลางเพื่องานวิจัยของส่วนรวม และแยกเป็นงบวิจัยของหน่วยงานตามพันธกิจหรือของเป้าหมายเฉพาะของนักวิจัยในหน่วยงานนั้น

4.ต้องมีธรรมาภิบาล บางครั้งคนในหน่วยงานไม่รู้ว่านักวิจัยคนอื่น ๆ ของบประมาณไปทำอะไรบ้าง และบางครั้งก็ของบประมาณไปทำเรื่องเดียวกัน หรือขอเครื่องมือที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

5.มีนวัตกรรมใหม่เพื่อประเมินผล ระบบนี้จะติดตามตั้งแต่ระหว่างการทำวิจัยจนถึงสิ้นสุดงานวิจัย เพื่อแก้ปัญหาของการส่งงานไม่ตรงตามเวลาที่แจ้งของบประมาณของนักวิจัย

6.สร้างระบบนิเวศ (ecosystem) ที่นักวิจัยสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ และเกิดผลประโยชน์สูงสุด

7.มาตรการด้านระบบกองทุน ทำให้กองทุนมีความยืดหยุ่นในการจัดสรรงบประมาณให้สอดรับกับความจำเป็นหรือกระแสของโลกได้

8.นวัตกรรมการบูรณาการ นักวิจัยทำงานร่วมกัน คณะกรรมการส่งเสริมววน. วางแผนระบบการจัดสรรงบให้เป็นแบบแผนและดูแลได้ทั่วถึงมากขึ้น แก้ไขปัญหาให้ทุกระดับตั้งแต่นักวิจัย จนถึงระดับประเทศ เป็นผู้ให้บริการที่ดี และใช้นโยบาย ลด แลก แจก แถม

ลด

ลดระยะเวลาและขั้นตอนที่ทำให้นักวิจัยขอสถาบันทำงานได้ยาก ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นหรือค่าใช้จ่ายที่ซ้ำซ้อน

แลก

ใช้ผลงานของนักวิจัยประเมินงบประมาณ นักวิจัยและหน่วยงานต้องรับผิดชอบ งบประมาณที่ได้รับไป

แจก

แจกจ่ายงบประมาณอย่างเป็นธรรม
แจกจ่ายผลผลิตสู่ผู้ใช้จริง

แถม

ให้การสนับสนุนอย่างครบวงจร

ศ.ดร. กนก วงษ์ตระหง่าน รองประธานกรรมาธิการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม กล่าวในมุมมองของนักวิจัยที่ก้าวมาถึงจุดที่เป็นนักการเมืองว่า ได้เห็นมุมมองความคิดของประชาชนและชาวบ้าน ซึ่งอยากจะสะท้อนเป็นโจทย์ให้กับนักวิจัย วิกฤตประเทศในปัจจุบันเป็นวิกฤตซ้อนวิกฤต ได้แก่ วิกฤตโควิด วิกฤตความยากจน วิกฤตความเหลื่อมล้ำ เป็นวิกฤตส่วนใหญ่ของคนในประเทศระดับฐานรากที่มีจำนวนถึง 60% ของสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ มีงานวิจัยที่ทำเพื่อแก้ไขปัญหาของคนกลุ่มนี้น้อยมาก งานวิจัยววน. จึงควรลงไปที่คนกลุ่มนี้ และกลุ่มเจ้าของกิจการขนาดเล็ก ววน. จะเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้คนเหล่านี้ได้โดยลงไปสร้างความรู้ สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรรายย่อยและ SME ขนาดเล็ก โดยดำเนินการใน 3 เรื่อง ได้แก่ คุณภาพ ผลิตภาพ และความสามารถในการแข่งขัน เงื่อนไขที่จะทำให้ววน. ดำเนินการได้คือ ต้องมี

1. คำตอบทางเทคนิค (technical solution) เพื่ออธิบายปัญหาเหล่านั้น
2. ระบบการจัดการ (management system) หรือโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure)

แม้จะมีงานวิจัยหลากหลายอย่างที่คิดค้นขึ้น แต่การจะโน้มน้าวให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องยาก งานวิจัยต้องแก้ปัญหาได้จริง (practical research) และเป็นวิจัยแบบบูรณาการ (integrated research) ในมุมมองของประชาชนที่ประสบปัญหา หลักสูตรที่แก้ปัญหาให้ประชาชนไม่ได้ไม่มีประโยชน์ โจทย์หลักของประเทศตอนนี้คือความยากจน ถ้างานวิจัยแก้ปัญหานี้ไม่ได้ ประเทศจะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทั้งสิ้น

โจทย์ย่อยที่นักวิจัยต้องแก้เพื่อนำไปสู่การแพ้โจทย์หลัก ได้แก่

1. สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรรายย่อยและ SME ขนาดเล็ก
2. ลดต้นทุนให้เกษตรกรรายย่อยและ SME ขนาดเล็ก

องค์กรต้องเปลี่ยนเพื่อช่วยเหลือประเทศอย่างแท้จริง คิดถึงผลที่ประชาชนจะได้รับจากงานวิจัย สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ทั้งในองค์กรและคิดถึงการสื่อสารกับประชาชนในทุก ๆ ชนชั้น ศ.ดร. กนก เสนอแนวทางว่า ต้องไม่คิดทำคนเดียว แต่ร่วมมือกับนักวิจัยคนอื่น ๆงานวิจัยที่เป็นหัวใจจริง ๆ มี 3 เรื่องเมื่อมองตามยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ อาหาร สุขภาพ และการท่องเที่ยว ทั้งหมดนี้ สิ่งที่ต้องการคือเครื่องมือ ต้องมีทีมวิศวกรที่สร้างเครื่องมือเพื่อให้เกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงนวัตกรรมเหล่านี้ เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้เขาได้

ศ.นพ. สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ทำหน้าที่ผู้อำนวยการ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ กล่าวเสริมในประเด็นของศ.ดร. กนก ถึงทิศทางที่ชัดเจนว่า ววน. ยังทำอะไรได้อีกมาก โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตอนนี้ ววน. จะแก้ปัญหาได้อย่างไร โควิด-19 ยังอยู่กับเราอีกนาน แต่ข้อดีคือสาธารณสุขไทยทำหน้าที่ได้ดี และวางแผนรับมือไว้อย่างดี บทบาทของววน. มีอยู่มาก ได้แก่

1. ใช้ข้อมูลบริหารจัดการสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ภาคการวิจัยและนวัตกรรมมีบทบาทในการให้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ ความลึกของข้อมูลนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจของประชาชนที่ภาครัฐไม่จำเป็นต้องสั่ง ข้อมูลเหล่านี้ส่งต่อไปอย่างรวดเร็ว และเห็นการเชื่อมต่อชัดเจนในการกำหนดนโยบาย วางแผนสถานการณ์และการดูแลประชาชน
2. นักวิจัยไทยรวมตัวกันได้อย่างรวดเร็วเพื่อรับมือสถานการณ์
3. การบริหารจัดการวิจัย เพื่อแก้ปัญหาการพัฒนาคนไม่สอดคล้องกับเครื่องมือที่มี

ในช่วงโควิดเร่งกระบวนการหลายอย่างในการทำวิจัย หลายฝ่ายไม่รู้และตั้งคำถามว่าทำไมงานวิจัยบางอย่างถึงทำในสถานการณ์ปกติไม่ได้ อาจจะต้องเป็นโจทย์ต่อไปว่า จะขยายเรื่องการวิจัยเหล่านี้อย่างไร และทำให้กระบวนการเหล่านี้ยั่งยืนและเป็นระบบได้อย่างไร

รายละเอียดของนวัตกรรมการบริหารจัดการและการจัดสรรงบประมาณเพื่อพิจารณาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ศ.ดร. สมปอง คล้ายหนองสรวง ผู้อำนวยการกลุ่มภารกิจบริหารระบบงบประมาณวว น. สกสว. ให้ความเห็นในฐานะนักวิจัยว่า โควิดเกี่ยวข้องกับทุก ๆ หน่วยงาน วว น. ที่ปฏิรูปและมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ตอบโจทย์ประเทศ จะเป็นจุดคานงัดที่สำคัญที่ช่วยแก้วิกฤตครั้งนี้ให้ประเทศได้ จุดคานงัดที่สำคัญด้วยการตอบโจทย์ด้วยวิจัยและนวัตกรรม เป็นโจทย์ของประเทศ ระบบนี้ถูกใช้ในกระบวนการของการจัดสรรงบประมาณของระบบวว น. ใหม่ การปฏิรูประบบวิจัยและมีกองทุนส่งเสริมวว น. ทำให้มีเงินสำรองเพื่อดึงเงินจากภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามาสมทบแล้วทำงานร่วมกันได้ การทำงานของระบบจัดสรรงบประมาณในกองทุนของวว น. โจทย์ที่สำคัญคือ Block grant และ Multi-year ซึ่งทำให้การจัดสรรงบประมาณยืดหยุ่นมากขึ้น รองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน ตอบโจทย์ประเทศในภาวะวิกฤตได้

จากสถานการณ์ตอนนี้ นักวิจัยทุกคนควรจะคิดถึงการทำวิจัยเพื่อประชาชน ถ้าทุกคนทำได้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สร้างความสำเร็จในการขับเคลื่อนประเทศด้วยระบบวว น. ต่อไปในเชิงนโยบายนักวิจัยทุกคนคงต้องเตรียมพร้อมเพื่อตอบโจทย์ประเทศด้วยกัน การแก้วิกฤตของประเทศมีหลายภาคส่วนต้องร่วมกัน จุดคานงัดที่สำคัญคือการใช้ระบบวว น. ทำให้เกิดการขับเคลื่อนประเทศอย่างพัฒนาและยั่งยืน

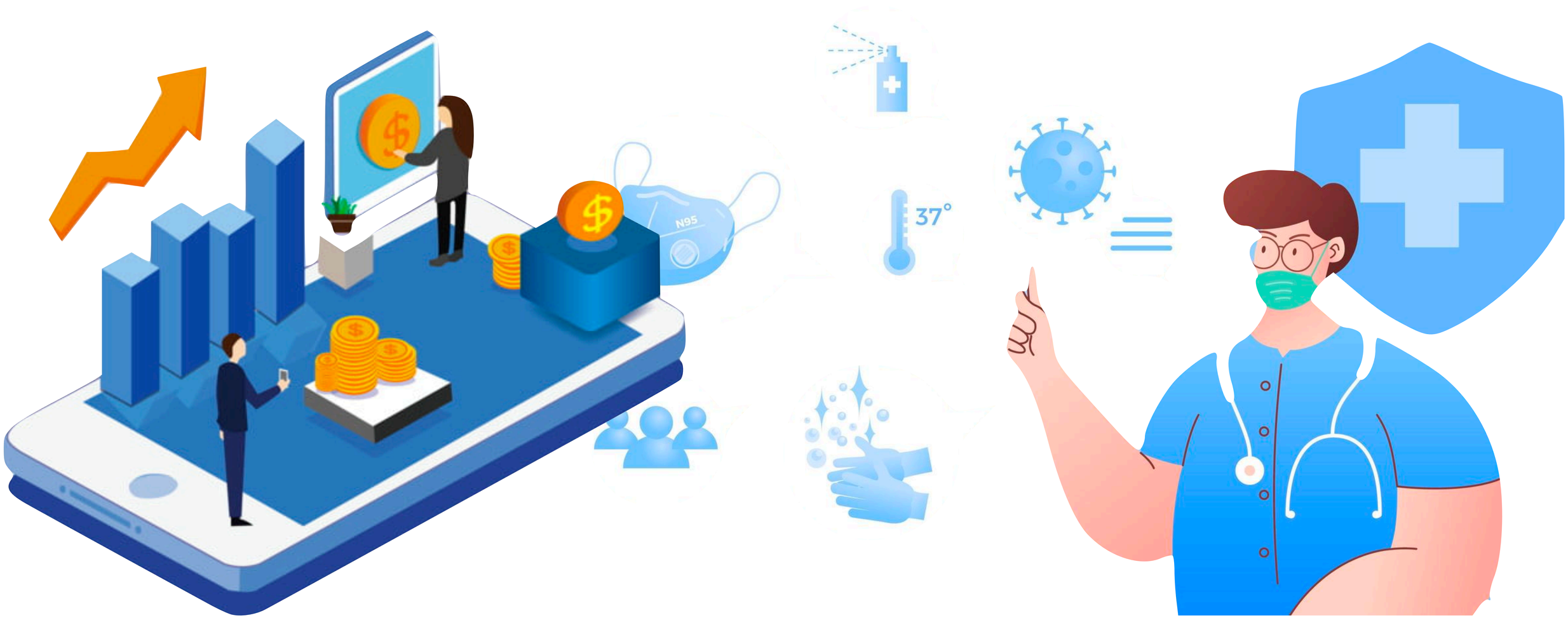

หลังจากยุคโควิด ประเทศจะเปลี่ยนไปอย่างไร และระบบวว น. ใหม่จะมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงประเทศอย่างไร

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ. สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ ตอนนี้ได้เห็นแล้วว่าเราต้องหาอะไรบางอย่างที่ทำให้ยืนด้วยตัวเองได้ไม่ว่าจะเกิดวิกฤตอะไร ธุรกิจบริการจะอยู่ได้อย่างไร สิ่งที่จะช่วยได้คืออาหาร ถ้าเลือกระหว่างสุขภาพคนกับเศรษฐกิจ อย่างสหรัฐฯ เลือกเศรษฐกิจ แต่ประเทศไทยเลือกสุขภาพ ซึ่งอาจต่อยอดไปสู่การเป็นแหล่งรายได้ระยะยาวได้ โควิดทำให้เห็นว่าเรามีนักวิจัยที่แข็งแรงพอ เราอาจสร้างประเทศด้วยนวัตกรรมของเรา ทั้งด้านการแพทย์ ด้านอาหาร ด้านการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ การประมวลผล

ประสบการณ์อีกอย่างคือ ทำวิจัยแค่เพื่อแก้ปัญหาไม่ได้ แต่จะขายได้ต้องมีตราประทับ วิทยาศาสตร์ต้องเข้ามา มีระบบ MQI ที่แข็งแรง เป็น one-stop service สร้างมาตรฐานที่รองรับได้ เราต้องพยายามรู้ว่าเรามีอะไร ทำงานร่วมกันได้จริง เกิดการบูรณาการจริง ทุกคนต้องยอมเสียสละ ทำงานเพื่อเป้าหมายเดียวกัน ประโยชน์เดียวกัน

ในฐานะหน่วยงานที่จัดสรรทุนวิจัย ท่านเคยวิเคราะห์ไหมว่าการลงทุนด้านการวิจัยและนวัตกรรมมีผลตอบแทนที่คุ้มค่าการลงทุนหรือไม่อย่างไร

ศ.ดร. สมปอง คล้ายหนองสรวง การลงทุนในการสร้างความรู้ให้ผลตอบแทนดีที่สุด ความรู้คือสิ่งที่เกิดจากงานวิจัย ดังนั้น การลงทุนต่องานวิจัยและนวัตกรรมมีผลตอบแทนที่คุ้มค่า มันอาจจะมีผลในช่วงสั้น ๆ หรือระยะยาว แต่สิ่งสำคัญคือการจะบริหารให้ได้ผลลัพธ์ ตั้งแต่การสร้างดุลยภาพของการให้ทุนวิจัย ต้องมีโจทย์ที่เหมาะสม ให้ทุนวิจัยในทุกสาขา ทุกศาสตร์ ต้องพัฒนานักวิจัยที่ครบทุกศาสตร์เพื่อให้ตอบโจทย์และส่งผลลัพธ์ที่ดี นอกจากดุลยภาพของสาขาที่จะลงทุนแล้ว คุณภาพของงานวิจัยก็สำคัญ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าที่สุด โดยในกองทุนเราให้ความสำคัญกับโจทย์จากประชาชนเป็นอันดับแรก

ประเทศไทยได้รับความชื่นชมมากในการจัดการปัญหาโควิดระลอกแรก (the First Wave) ที่อยากทราบคือ ระบบวิจัยของไทยได้ทำงานวิจัยอะไรไว้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดระลอกที่ 2 บ้าง

ศ.นพ. สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล ถ้าระบาดรอบที่สองหมายถึงมีผู้ติดเชื้อในประเทศเพิ่มขึ้น ขณะนี้ประเทศไทยไม่มีผู้ติดเชื้อในประเทศมาสามเดือนแล้ว แต่รอบบ้านเรายังมีคนติดเชื้ออยู่ ก็ยังมีโอกาสที่จะติดเชื้อได้ ระบบวิจัยไทยช่วย 3 ส่วน 1) ทำอย่างไรไม่ให้มีผู้ติดเชื้อ 2) ทำอย่างไรไม่ให้เชื้อแพร่ 3) จะรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างไร

- ข้อแรกคือมีเครือข่ายเพื่อศึกษาจุดเสี่ยง ตรวจคัดกรองที่จุดตรวจคนเข้าเมืองได้รวดเร็ว มีงานวิจัยที่ศึกษาหาวิธีการตรวจที่รวดเร็ว แม่นยำ และครอบคลุมที่สุด รวมถึงสังเกตการณ์อาการของผู้กักตัว
- ข้อที่สองถ้ามีคนติดเชื้อแล้วจะเฝ้าระวังอย่างไร มีระบบข้อมูลในพื้นที่ที่เชื่อมโยงกันเพื่อรองรับสถานการณ์
- ข้อที่สาม จะรองรับผู้ป่วยได้มากน้อยแค่ไหน กระบวนการบริหารจัดการเป็นอย่างไร เหล่านี้ล้วนมีการทำวิจัยทั้งสิ้น รวมถึงการวิจัยเพื่อรองรับการระบาดรอบที่สองด้วย

ในมุมมองของ อ.กนก ระบบววน. ใหม่และสกสว. มีช่องทางให้ชุมชนครัวเรือน มีส่วนร่วมในการกำหนดโจทย์วิจัย และนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพียงพอไหม และอ.เสนอแนะการเพิ่มเติมอย่างไร

ศ.ดร. กนก วงษ์ตระหง่าน การมีส่วนร่วมของชาวบ้านแบบเป็นรูปธรรมของระบบววน. เรียกว่าเป็นระบบการพัฒนาโครงการ การเกิดโครงการตรงนี้ระบบงานเดิม สกสว. จะประกาศว่ามีงานวิจัยแล้วคนสนใจก็เสนอเข้ามา แต่มันไม่ตรงประเด็นและไม่ตรงเป้าที่จะแก้ปัญหาของชาวบ้าน ระบบใหม่น่าจะเป็นการประกาศนโยบายของสกสว. ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วววน. ต้องบังคับให้ทีมวิจัยที่จะเสนอโครงการ กำหนดพื้นที่เป้าหมายให้ชัดเจน ทีมวิจัยจะรู้ว่าจะเสนอสกสว. จะทำอะไร หัวข้อไหน ต้องมีโจทย์ที่ชัดเจนและกลุ่มเป้าหมายที่ชัดก่อน

อว. ไม่ได้ทำแค่วิจัยอย่างเดียวแต่บริหารมหาวิทยาลัยด้วย ควรเลิกกฎระเบียบภาระงานที่ไม่จำเป็นออกไปเพื่อให้นักวิจัยในสถาบันได้ทำงานวิจัยอย่างเต็มที่ ระบบใหม่ที่ต้องเปลี่ยนคือ ศาสตราจารย์ ไม่ใช่แค่คนที่ทำวิจัย แต่คือคนที่สอนดี สอนเป็นด้วย

อว. ต้องสื่อสารทางนโยบายใหม่กับอย. อมก. และกระทรวงอื่น ๆ ที่มีกฎระเบียบกติกา ให้สอดคล้องกับการทำวิจัยและการรับรองงานวิจัย

นอกจากนี้ กรมบัญชีกลางต้องแก้ระบบการจัดซื้อจัดจ้าง สำนักงบประมาณก็ต้องเข้าใจนักวิจัยและเปลี่ยนการมองจากงบส่วนกลางเพียงอย่างเดียวเป็นมองความจำเป็นในส่วนท้องถิ่นด้วย วิธีคิดของฝ่ายการเมืองก็ต้องเปลี่ยน นักการเมืองต้องเข้าใจส่วนงานวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศด้วย คิดจากปัญหา